

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA BẢO TÀNG

NGUYỄN THỊ HỒNG NGÂN

TÌM HIỂU CÔNG TÁC SƯU TẦM HIỆN VẬT
TẠI BẢO TÀNG HỒ CHÍ MINH
TỪ NĂM 1990 ĐẾN NAY

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
NGÀNH BẢO TÀNG

Người hướng dẫn : Th.s Trần Đức Nguyên

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU.....	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Phương pháp nghiên cứu.....	3
5. Bố cục của khóa luận.....	3
Chương 1: Vài nét về Bảo tàng Hồ Chí Minh và các hoạt động nghiệp vụ bảo tàng.....	5
1.1. Giới thiệu về Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	5
1.1.1. Sơ lược tiểu sử Chủ tịch Hồ Chí Minh.....	5
1.1.2. Vài nét về sự hình thành và phát triển của Bảo tàng Hồ Chí Minh	8
1.1.3. Đặc trưng và chức năng của Bảo tàng Hồ Chí Minh	11
1.1.4. Nội dung trưng bày của Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	14
1.2. Hoạt động nghiệp vụ của Bảo tàng Hồ Chí Minh	18
1.2.1. Hoạt động nghiên cứu khoa học	18
1.2.2. Hoạt động Kiểm kê – Bảo quản, Tư liệu – Thư viện.....	21
1.2.3. Hoạt động trưng bày, giáo dục.....	25
1.2.4. Hoạt động đối ngoại và hợp tác	27
Chương 2: Công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh từ năm 1990 đến nay.....	30
2.1. Tầm quan trọng của công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh	30
2.2. Xây dựng kế hoạch sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	32
2.2.1. Đặc điểm công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	32

2.2.2. Xây dựng kế hoạch sưu tầm hiện vật	35
2.2.2.1. Cơ sở xây dựng kế hoạch sưu tầm hiện vật	35
2.2.2.2. Lập kế hoạch sưu tầm hiện vật.....	37
2.3. Phương pháp sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	50
2.3.1. Tổ chức khảo sát khoa học.....	51
2.3.2. Tiếp nhận hiện vật thông qua các cơ quan đơn vị, các tổ chức đoàn thể xã hội, các cá nhân, các cộng tác viên	53
2.3.3. Lựa chọn hiện vật qua triển lãm.....	54
2.3.4. Khai thác, sưu tầm tài liệu, hiện vật ở các cơ quan lưu trữ trong và ngoài nước.....	55
2.3.5. Phương pháp điều chuyển hiện vật giữa bảo tàng Hồ Chí Minh với các bảo tàng khác.....	56
2.3.6. Tổ chức ghi hình nhân chứng	57
2.4. Hoạt động của công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	60
2.4.1. Hoạt động của công tác sưu tầm hiện vật từ năm 1990 đến nay.....	60
2.4.2. Kết quả của công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	65
2.5. Cách ghi chép, lập hồ sơ hiện vật trong quá trình sưu tầm của Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	76
2.5.1. Tầm quan trọng của việc ghi chép lập hồ sơ hiện vật trong quá trình sưu tầm.....	76
2.5.2. Yêu cầu về hồ sơ sưu tầm của Bảo tàng Hồ Chí Minh	77
2.5.3. Các văn bản của hồ sơ sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	79
Chương 3: Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	89
3.1. Một số nhận xét về công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	89

3.1.1. Những ưu điểm.....	89
3.1.2. Những khó khăn còn tồn tại.....	93
3.2. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.....	97
3.2.1. Thực hiện đồng bộ các hoạt động nghiệp vụ bảo tàng.....	97
3.2.2. Hoàn thiện nội dung hồ sơ hiện vật	102
3.2.4. Nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ sưu tầm.....	103
3.2.5. Xã hội hóa hoạt động sưu tầm.....	106
KẾT LUẬN.....	109
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

LỜI NÓI ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Lịch sử văn minh nhân loại là kho tri thức vô tận của loài người, ở đó con người luôn muốn tìm hiểu và khám phá về quá trình sinh tồn, phát triển, sự vận động của vũ trụ và những hiện tượng tự nhiên, xã hội xảy ra xung quanh mình. Mỗi một thời đại đi qua đều để lại cho chúng ta những dấu ấn trên các nguồn tư liệu vô cùng phong phú và đa dạng, nhưng có những thứ không thể tồn tại mãi với thời gian, có những thứ đang bị thời gian hóa mờ dần. Chính vì vậy bảo tàng ra đời để đáp ứng nhu cầu của xã hội muốn gìn giữ, bảo quản những nguồn sử liệu đầu tiên của tri thức, những di sản quý báu của loài người, đồng thời là nơi bắc cầu giữa hiện tại với quá khứ, truyền đi những thông điệp của hôm qua cho tới mai sau.

Đối với các bảo tàng ở tất cả các loại và loại hình khác nhau, hiện vật gốc, sưu tập hiện vật gốc mang giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học góp phần quan trọng trong việc thể hiện giá trị, vai trò và vị trí của bảo tàng. Vì vậy công tác sưu tầm hiện vật là khâu hoạt động mở đầu quan trọng tạo tiền đề vật chất cho toàn bộ hoạt động bảo tàng, gắn liền với các khâu công tác khác tạo thành một thể thống nhất, hoàn chỉnh. Hoạt động của công tác sưu tầm thu thập, lựa chọn những tài liệu hiện vật gốc tiêu biểu, điển hình phản ánh đúng nội dung chủ đạo của bảo tàng, kiện toàn các bộ sưu tập xây dựng nên kho cơ sở nhằm đảm bảo cho sự ra đời, tồn tại và phát triển của bảo tàng. Thực tiễn hiện nay công tác sưu tầm phải nhìn trên phương diện mới: “động” không chỉ ổn định với kho cơ sở khi bảo tàng ra đời, mà luôn thực hiện nhiệm vụ: bổ sung tài liệu hiện vật cho kho cơ sở; chỉnh lý, mở rộng, xây dựng nội dung trưng bày và phục vụ cho công tác nghiên cứu khoa học.

Thuộc loại hình bảo tàng lưu niệm danh nhân, Bảo tàng Hồ Chí Minh là nơi nghiên cứu, sưu tầm, bảo quản và trưng bày những tài liệu hiện vật về Chủ tịch Hồ Chí Minh - Người sáng lập và lãnh đạo Đảng, Nhà nước ta, lãnh

đạo nhân dân ta tiến hành thắng lợi cách mạng giải phóng dân tộc, trường kỳ kháng chiến đi đến thống nhất Tổ quốc. Sau khi Người qua đời, đáp ứng nguyện vọng của toàn Đảng, toàn dân ta, Bảo tàng Hồ Chí Minh đã được xây dựng nhằm hình thành một cơ quan văn hóa nghiên cứu, bảo tồn di sản về cuộc đời và sự nghiệp của Người, đồng thời phát huy và giáo dục tư tưởng Hồ Chí Minh thông qua các hoạt động của bảo tàng.

Công tác sưu tầm tại Bảo tàng Hồ Chí Minh đã luôn được quan tâm ngay từ khi bảo tàng ra đời và trong giai đoạn hiện nay đang đặt ra nhiều vấn đề mới. Đó là không chỉ sưu tầm những tài liệu, hiện vật bổ sung và hoàn chỉnh thân thế và sự nghiệp của Chủ tịch Hồ Chí Minh mà còn mở rộng hoạt động sưu tầm hiện vật những thành tựu vận dụng tư tưởng của Người trên nhiều ngành, nhiều lĩnh vực khác nhau trong thời kỳ công nghiệp hóa - hiện đại hóa đất nước. Ngoài ra sưu tầm hiện vật để triển lãm phục vụ nhiệm vụ chính trị theo kế hoạch hoạt động của bảo tàng.

Nhận thấy công tác sưu tầm có ý nghĩa lớn đối với hoạt động của Bảo tàng Hồ Chí Minh, trong thời gian thực tập tại bảo tàng em có dịp tìm hiểu thực tế về vấn đề này. Hoạt động sưu tầm của Bảo tàng Hồ Chí Minh được đề cập đến các bài báo cáo tổng kết hàng năm của phòng Sưu tầm hay ở một số bài viết ngắn đăng trong tập san “Thông tin nội bộ” của Bảo tàng. Ngoài ra còn một số bài ảnh phản ánh về công tác sưu tầm hiện vật phục vụ xây dựng Bảo tàng Khaysón Phônvihă và các bảo tàng các tỉnh. Tuy nhiên cho đến nay chưa có công trình nào nghiên cứu một cách toàn diện, đầy đủ về công tác sưu tầm hiện vật ở Bảo tàng Hồ Chí Minh. Chính vì những lý do trên, được sự hướng dẫn của thầy giáo Thạc sỹ Trần Đức Nguyên, em đã chọn đề tài: ***“Tìm hiểu công tác sưu tầm hiện vật tại bảo tàng Hồ Chí Minh từ năm 1990 đến nay”*** làm đề tài khóa luận tốt nghiệp của mình.

2. Mục đích nghiên cứu

- Tìm hiểu khái quát về quá trình hình thành và phát triển của Bảo tàng Hồ Chí Minh, một số hoạt động nghiệp vụ của bảo tàng.

- Tìm hiểu công tác sưu tầm hiện vật của Bảo tàng Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay.

- Nghiên cứu, tìm hiểu các văn bản trong hồ sơ sưu tầm hiện vật được tiến hành trong quá trình sưu tầm.

- Bước đầu đánh giá về kết quả sưu tầm hiện vật bảo tàng của Bảo tàng Hồ Chí Minh trong những năm qua.

- Trên cơ sở nghiên cứu thực trạng của công tác sưu tầm đề xuất một số giải pháp nhằm góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động sưu tầm hiện vật liên quan tới Chủ tịch Hồ Chí Minh.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- *Đối tượng nghiên cứu*: Khóa luận tập trung nghiên cứu tìm hiểu công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh, thực trạng hoạt động, cách ghi chép hiện vật sưu tầm và những kết quả thu được.

- *Phạm vi nghiên cứu*: công tác sưu tầm hiện vật tại Bảo tàng Hồ Chí Minh từ năm 1990 đến nay.

4. Phương pháp nghiên cứu

Trong quá trình thực hiện, khóa luận đã sử dụng những phương pháp nghiên cứu sau:

- Phương pháp luận khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin: chủ nghĩa duy vật lịch sử và chủ nghĩa duy vật biện chứng.

- Phương pháp nghiên cứu liên ngành: phương pháp luận sử học, bảo tàng học, văn bản học...

- Ngoài ra tiến hành phương pháp khảo sát điền dã: quan sát, ghi chép, mô tả, chụp ảnh...

- Kết hợp với phương pháp thống kê, tổng hợp, phân tích tư liệu...

5. Bố cục của khóa luận

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và phần Phụ lục, khóa luận gồm có 3 chương:

Chương 1: Vài nét về Bảo tàng Hồ Chí Minh và các hoạt động nghiệp vụ của bảo tàng

Đây là chương mở đầu giới thiệu khái quát về quá trình hình thành và sự ra đời của Bảo tàng Hồ Chí Minh, các khâu công tác của Bảo tàng từ khi thành lập cho đến nay.

Chương 2: Công tác sưu tầm hiện vật tại bảo tàng Hồ Chí Minh từ năm 1990 đến nay

Chương 2 là phần trọng tâm của khóa luận, nội dung chương đề cập tới vấn đề xây dựng kế hoạch và phương pháp sưu tầm hiện vật ở Bảo tàng Hồ Chí Minh, những hoạt động, kết quả thu được và cách ghi chép lập hồ sơ hiện vật trong quá trình sưu tầm.

Chương 3: Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác sưu tầm tại bảo tàng Hồ Chí Minh

Chương cuối của khóa luận nêu lên một số vấn đề về những thuận lợi và khó khăn của công tác sưu tầm hiện vật ở Bảo tàng Hồ Chí Minh, một số giải pháp góp phần đẩy mạnh hoạt động sưu tầm có hiệu quả.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (1996), *Sự nghiệp bảo tàng những vấn đề cấp thiết*, Hà Nội.
2. Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (1998), *Đổi mới các hoạt động bảo tàng, Kỹ yếu hội nghị khoa học – thực tiễn*, Nxb Hà Nội.
3. Bảo tàng Hồ Chí Minh (2000), *Bảo tàng Hồ Chí Minh – 30 năm một chặng đường*, Hà Nội.
4. Bảo tàng Hồ Chí Minh (2005), *35 năm Bảo tàng Hồ Chí Minh*, Hà Nội.
5. Bảo tàng Hồ Chí Minh (1997), *Bảo tàng và di tích lưu niệm Chủ tịch Hồ Chí Minh ở Việt Nam*, Nxb Thanh niên, Hà Nội.
6. Bảo tàng Hồ Chí Minh (2008), *Đề án tổng thể khảo sát sưu tầm tài liệu, hiện vật về Chủ tịch Hồ Chí Minh ở nước ngoài* (Thời gian thực hiện: 2008-2015)
7. Bảo tàng Hồ Chí Minh, *Sổ sưu tầm hiện vật từ 1990 đến nay*
8. Bảo tàng Hồ Chí Minh (2009), *Hồ Chí Minh tiểu sử*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
9. Bảo tàng Hồ Chí Minh (2005), *Sách hướng dẫn tham quan*, Nxb Thanh niên, Hà Nội
10. Bá Ngọc (1996), *Hồ Chí Minh chân dung đời thường*, Nxb Lao động, Hà Nội.
11. Bá Ngọc (2005), *Hồ Chí Minh cuộc đời và sự nghiệp*, Nxb Lao động, Hà Nội.
12. Bá Ngọc (2005), *Kể chuyện lăng, nhà sàn, Bảo tàng Hồ Chí Minh*, Nxb Lao động, Hà Nội.
13. Gary Edson – David Dean (2001), *Cẩm nang bảo tàng*, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Hà Nội.

14. Lâm Bình Tường, Mai Khắc Ứng, Phạm Xanh, Đặng Văn Bài (1980), *Sổ tay công tác bảo tàng*, Nxb Văn hóa, Hà Nội.

15. *Luật Di sản văn hóa năm 2001 được sửa đổi, bổ sung năm 2009*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.

16. Lương Thị Thùy Nha (2000), *Công tác sưu tầm hiện vật ở Bảo tàng Lịch sử Việt Nam*, Khóa luận tốt nghiệp, Hà Nội.

17. Nguyễn Thu Hằng (2002), *Hoạt động sưu tầm hiện vật ở Bảo tàng Phòng không – Không quân, thực trạng và giải pháp*, Khóa luận tốt nghiệp, Hà Nội.

18. Nguyễn Việt Chung (2006), “*Một vài suy nghĩ về sưu tầm hiện vật bảo tàng trong bối cảnh cơ chế thị trường*”, Thông báo khoa học, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, tr.55-60.

19. PGS. TS Nguyễn Thị Huệ (2008), *Cơ sở bảo tàng học*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.

20. PGS. TS Nguyễn Thị Huệ (2005), *Lược sử sự nghiệp bảo tồn, bảo tàng Việt Nam từ năm 1945 đến nay*, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.

21. Trường Đại học Văn hóa Hà Nội (1990), *Cơ sở bảo tàng học*, Tập 1, Hà Nội.

22. Trường Đại học Văn hóa Hà Nội (1989-1990), *Cơ sở bảo tàng học*, Tập 2, Hà Nội.

23. Timothy Ambrose và Crispin Paine (2000), *Cơ sở bảo tàng*, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Hà Nội.

24. Ths. Nguyễn Thị Cẩm Phương (2006), “*Kinh nghiệm sưu tầm hiện vật đáp ứng yêu cầu chuyển đổi nội dung trưng bày của bảo tàng quốc gia Trung ương lịch sử đương đại Nga*”, Thông báo khoa học, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Hà Nội.

27. Các bản báo cáo tổng kết về hoạt động sưu tầm của Bảo tàng Hồ Chí Minh:

- Bảo tàng Hồ Chí Minh, *Báo cáo tổng kết công tác các năm 2006*.

- Bảo tàng Hồ Chí Minh, *Báo cáo sơ kết công tác quý I năm 2005*.
 - Bảo tàng Hồ Chí Minh, *Báo cáo sơ kết công tác quý I, quý III năm 2008*.
 - Bảo tàng Hồ Chí Minh, *Báo cáo sơ kết công tác tháng 5 năm 2009*.
 - <http://www.baotanghochiminh.vn> Những công việc chính đã thực hiện trong năm 2008 và công tác trọng tâm của 2009
 - <http://www.baotanghochiminh.vn> Tóm tắt những công việc chính năm 2009
28. Website: <http://www.baotanghochiminh.vn>
<http://www.vi.wikipedia.org>
<http://www.vietbao.vn>
<http://www.web-du-lich.com>
<http://www.doantn.hcmus.edu.vn>